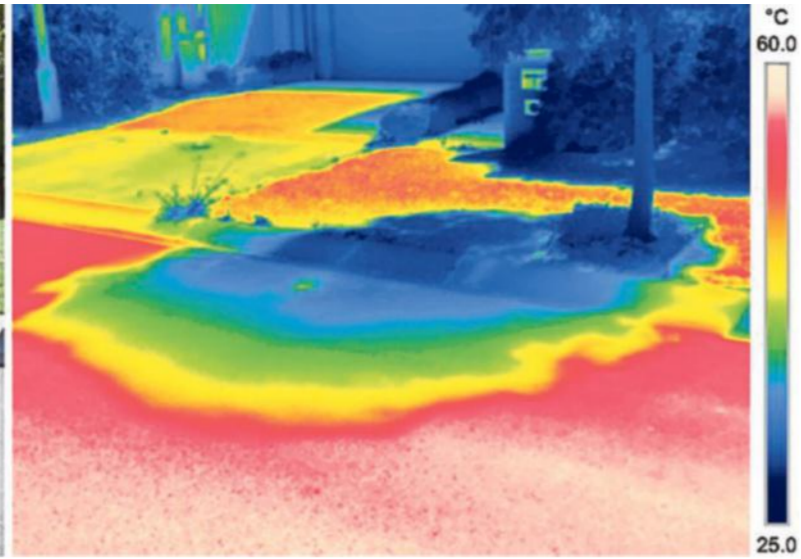

Australië

Klimaatrampen
volgen elkaar
steeds sneller op

BUITENLAND 14-15

Op beelden van een infraroodcamera is goed te zien hoe warm geasfalteerde wegen in Australische woonwijken worden.

KLIMAATVERANDERING

Klimaatrampen volgen elkaar in Australië snel op

Het klimaatpanel van de VN waarschuwt opnieuw voor catastrofes als de uitstoot van broeikasgassen onvoldoende wordt beperkt. In het door natuurrampen geplaagde Australië beseffen steeds meer inwoners wat dat betekent.

De overstromde plaats Lismore, in de Australische staat New South Wales, eind maart.

Door onze correspondent **Meike Wijers** SYDNEY

Overstroming. Droogte. Bosbranden. Corona. Mega-overstroming." Op haar hand telt Kate Stroud (35) de tegenslagen die haar gemeenschap in de laatste vijf jaar te verduren kreeg - één vinger voor elke ramp. Ze woont in Lismore, in het oosten van Australië, dat in de afgelopen weken twee keer werd getroffen door extreme regen en overstromingen. Stroud is kunstenaar en runt een klein cultureel centrum. Zowel haar huis als haar bedrijf zijn compleet verwoest.

Heel de oostkust van Australië heeft al weken te maken met extreem weer, van Sydney tot Brisbane. In slechts enkele dagen viel er op sommige plekken evenveel regen als normaal gesproken in een heel jaar. Door het noodweer kwamen zeker 22 mensen om het leven, moesten tienduizenden mensen worden geëvacueerd en zijn duizenden huizen onbewoonbaar geworden.

Stroud vertelt hoe ze samen met haar vriend een tas met eten, drinkwater en een snoerloze kettingzaag inpakte terwijl het water in haar woning gestaag bleef stijgen. „De kettingzaag ging mee zodat we in het ergste geval een gat in het dak konden zagen om te ontsnappen”, legt ze uit.

Veel persoonlijke eigendommen gingen verloren. „Ik heb alleen een stapeltje foto's van mijn moeder en mijzelf gepakt, en mijn laptop. Vervolgens zijn we naar de nok van ons huis geklommen en hebben daar zes uur lang gewacht op de hulpdiensten, die niet kwamen opdagen. Toen we uiteindelijk gered werden door een vrijwilliger op een jetski, stond het water al tot aan mijn nek.”

Bij een bezoek aan Lismore op 9 maart, anderhalve week na de overstromingen, sprak de Australische premier Scott Morrison van noodweer zo uitzonderlijk, dat het „eens in de 500 jaar” voorkomt. Maar afgelopen week bereikte het waterpeil opnieuw catastrofale hoogten. De dijk van Lismore overstroomde, duizenden mensen moesten opnieuw acuut het gebied verlaten.

„Australië is een steeds moeilijker land om in te leven door deze natuurrampen”, zei premier Morrison tijdens zijn bezoek aan de getroffen gemeenschap. Daar is hoogleraar Lauren Rickards, directeur van het Urban Futures Enabling Capability Platform aan de RMIT universiteit in Melbourne, het mee eens. „Australië is een land van extremen, maar dit hebben we nooit eerder meegemaakt. Het klimaat verandert extreem snel. Daar zijn we niet op voorbereid.”

Rickards schreef mee aan het hoofdstuk over Australië en Nieuw-Zeeland in het IPCC-rapport over klimaatadaptatie, aanpassing aan klimaatverandering, van begin maart. Maandag is het nieuwste rapport van het klimaatpanel gepubliceerd, dit keer met een nadruk op mitigatie, het voorkómen van klimaatverandering. „De gevolgen van klimaatverandering zien we in rampen die ons voorstellingsvermogen te boven gaan, zoals de bosbranden van 2019-2020. We waren geschokt door de intensiteit en omvang van die branden, net zoals we nu geschokt zijn door de hevigheid van de overstromingen. Je kunt niet meer zeggen dat zoiets slechts eens in de vijfhonderd jaar voorkomt.”

Sluipende vijand

Naast de acute rampen die Australië teisteren, manifesteert ook een sluipender vijand zich steeds duidelijker: hitte. Miljoenen Australiërs in de buitenwijken van grote steden zuchten in toenemende mate onder het zogeheten hitte-eilandeffect. Door harde, donkere oppervlaktes zoals daken en wegen wordt de warmte van de zon opgeslagen. Tegelijkertijd zijn in deze

wijken schaduwgevende bomen gekapt. De temperatuur is in het binnenland daarom tot wel twaalf graden hoger dan in woonwijken dichterbij de kust, waar meer groen is.

„Hitte doodt meer mensen dan alle andere natuurrampen bij elkaar; bosbranden, overstromingen en orkanen. Het heeft een directe impact op ons gezondheidssysteem, de economie en het milieu”, zegt Sebastian Pfautsch, docent stadsstudies aan de Western Sydney universiteit. Hij wijst driftig om zich heen in de wijk Marsden Park, zo'n drie kwartier rijden van het centrum van Sydney. „Kijk, deze mensen hebben zelfs hun oprit zwart geverfd, dat schijnt in de mode te zijn. Maar dat betekent dat het op een zonnige dag tot wel twaalf graden warmer wordt”, zegt hij. Hoofdschuddend loopt hij verder. „Huizen hier hebben geen overstekende gevels zodat de ramen schaduw krijgen, alles is enkel glas. En overall ligt kunstgras, zelfs de houtsnippers zijn van plastic.”

Het bezitten van een eigen huis op een lapje grond is de 'Australian Dream'. Maar vanwege de groeiende bevolking en torenhoge huizenprijzen in de steden zijn mensen noodgedwongen steeds verder naar het binnenland getrokken. Daar zijn de afgelopen twee decennia wijken uit de grond gestampt zonder rekening te houden met het veranderende klimaat. „Mensen wonen hier niet omdat ze dat zo graag willen, ze wonen hier omdat ze het hier kunnen betalen”, zegt Pfautsch.

Daarnaast wordt een groot deel van de huizen hier verhuurd. Huurders hebben minder invloed op het hitte-management

in hun omgeving. Zoals Karen Thorne, die een bungalow huurt in Rosemeadow, een uur buiten Sydney. In de zomer wordt ze al vroeg wakker van de verzengende hitte. „Tegen het middaguur voelt het alsof heel het huis in de fik staat. Het is overal heet, waar je ook bent.”

Slapen op de tegels

Thorne woont samen met haar zoon Connor (19), die 's zomers regelmatig op de tegels in de keuken slaapt omdat de hitte in zijn slaapkamer ondraaglijk is. Ze zou graag de airconditioning aanzetten, maar die is stuk en haar huisbaas weigert hem te laten maken. Als het binnen niet meer uit te houden is, ontsnapt ze naar de airco van een winkelcentrum, de bibliotheek of een McDonald's. „Ik ben vaak lethargisch. Door de hitte krijg ik last van m'n maag. En hitte werkt op je zenuwen, ik word er heel prikkelbaar van”, zegt ze.

Pfautsch maakt zich zorgen om de gezondheidsrisico's van de toenemende hitte. „En niet alleen voor ouderen of kinderen, het is voor iedereen gevaarlijk. In januari 2020 was het westen van Sydney de heetste plek op aarde, het was hier bijna vijftig graden.”

De regering probeert hier en daar wel oplossingen aan te dragen. Zo werd vorig jaar een verbod op zwarte daken voor nieuwe bouwprojecten ingevoerd. Maar dat gaat volgens deskundigen lang niet ver genoeg. „Australië heeft een breed scala aan systemische verandering nodig. Want de toenemende ongelijkheid in de samenleving zorgt ervoor dat de gevolgen van klimaatverandering nog ernstiger zijn. De meest kwetsbaren lopen het

Hitte doodt meer mensen dan andere natuurrampen bij elkaar

Sebastian Pfautsch docent stadsstudies

meeste risico”, zegt Lauren Rickards.

Volgens het IPCC kan de temperatuur in Australië met zo'n vier graden stijgen als de uitstoot van broeikasgassen niet wordt teruggedrongen. Nu is het in Australië al zo'n 1,4 graden warmer dan ruim honderd jaar geleden. Australië speelt daarbij als een van de grootste exporteurs van steenkool ter wereld een belangrijke rol bij de opwarming van de aarde.

De lobby van de fossiele industrie is van oudsher stevig verankerd in de Australische politiek. Het land is rijk geworden dankzij steenkool, aardgas en ijzererts. Het levert de economie miljarden op. Al zijn de gevolgen van klimaatverandering nog zo pijnlijk zichtbaar, de regering-Morrison heeft geen ambitieuze plannen om de uitstoot van broeikasgassen te beperken.

Klimaatop Glasgow

Vlak voor de laatste klimaatop in Glasgow zegde Australië schoorvoetend toe klimaatneutraal te willen zijn in 2050. Maar het weigerde een ambitieus doel te stellen voor 2030 en uit de nationale begroting die vorige week is gepresenteerd blijkt dat de regering de komende vier jaar steeds minder geld vrijmaakt voor klimaatbeleid. Ondertussen gaat de uitbreiding van steenkoolmijnen en nieuwe aardgasprojecten onverminderd door.

„Het is nu alsof we een roltrap op rennen die steeds sneller naar beneden komt”, zegt Rickards. „De rampen blijven komen, met steeds kortere tussenpozen.” Er is volgens Rickards geen enkele plek meer in Australië waar aan de gevolgen van klimaatverandering te ontkomen

valt. „Voorheen werd het eiland Tasmanië nog als een 'preppersparadijs' gezien omdat het klimaat daar gematigder en koeler was”, vertelt ze. Maar ook die droom is inmiddels in duigen gevallen. In 2016 gingen oeroude bossen met bomen van wel duizend jaar oud in vlammen op tijdens wekenlang durende bosbranden. „Het is niet meer de vraag óf je met de gevolgen van klimaatverandering te maken krijgt, maar hoe en wanneer”, zegt Rickards.

Een groeiende groep Australiërs wil meer klimaatactie. Meer dan 75 procent van de bevolking maakt zich ernstig zorgen om klimaatverandering en wil dat steenkoolmijnen worden gesloten. Volgens analisten kan het onderwerp klimaatverandering weleens doorslaggevend worden bij de verkiezingen in mei.

Kate Stroud verliet vlak na de overstromingen haar verwoeste stad en reed ruim 800 kilometer naar Sydney om te demonstreren voor meer klimaatactie bij de ambtswoning van premier Morrison. Ze had haar doorweekte eigendommen in een karretje geladen en op de stoep voor het huis van de premier gedumpt. „Ik hoop dat Australiërs zich realiseren dat dit de nieuwe realiteit is voor ons allemaal. Als je dat prima vindt, blijf vooral stemmen op de partijen die nu aan de macht zijn. Maar als je je kinderen en kleinkinderen wilt beschermen, moeten we betere keuzes maken.”

Stroud ziet de eerste tekenen van wat ze 'klimaatmigratie' noemt om zich heen. „Sommige mensen zien geen toekomst meer hier, en ik kan het ze niet kwalijk nemen. Misschien is dit wel het einde voor Lismore.”

FOTO NEW SOUTH WALES STATE EMERGENCY SERVICE / AFP